

Білошапка В. С.

група 4261, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), beloshapkavita@gmail.com

Коростильова І. В.

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Національний
університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв),
krutiairine@gmail.com

ОСОБИСТІСТЬ ДИТИНИ В НЕПОВНІЙ СІМ'Ї

Дана стаття присвячена проблематиці виховання дітей у неповній сім'ї. Розглянуто фактори формування особистості у родині та залежність розвитку дитини від кожного з батьків.

Ключові слова: *неповна сім'я, особистість, діти, батьки, соціалізація.*

This article is dedicated to parenting problems in an incomplete family. The question of personality forming becomes more relevant as the number of incomplete families increases. In this article considered factors of personality forming in a family and how child development depends on each parent.

Key words: *incomplete family, personality, children, parents, socialization.*

Формування особистості починається від народження та залежить від багатьох факторів, але найголовніший агент соціалізації дитини – сім'я. Адже всі ми є віддзеркаленням нашої родини, наших батьків. Саме від взаємовідносин із батьками залежить наше сприйняття світу. У наш час актуальність проблеми неповної сім'ї значно зросла, через підвищення кількості розлучень та позашлюбних стосунків.

Результат досліджень свідчать, що в Україні відсоток розлучень сягає 40%. За кількістю розлучень наша держава посідає третє місце в Європі, після Росії та Білорусі. А кількість дітей, які виховуються в неповній сім'ї, наближається до 37%, і ця цифра постійно зростає. Питання виховання дітей з одним із

батьків досліджують вітчизняні психологи Литвишко Ю. С. та Семиченко В. А. Розглянемо, який вплив на формування особистості дитини має сім'я.

Особливості виховання дитини в неповній сім'ї значно впливають на її подальше життя. Зв'язок дитини з одним із батьків та ступінь їх чуйності формують ставлення до оточуючого світу не тільки в роки дитинства, а й в подальшому житті. Надалі будемо розглядати неповну сім'ю, яка складається з матері та дитини. Тому що відсоток, так званих материнських сімей значно вищий, аніж батьківських. Відносини матір-дитина не є негативним фактором у вихованні, порівняно з відносинами батько-дитина, адже в першому випадку між дитиною і матір'ю є фізичний зв'язок від народження. Це те, що є допоміжним інструментом у пошуку взаємозв'язку з дитиною, однак це ще не запорука вдалого виховання. Від моменту розлучення, саме мати несе відповідальність за психічний та особистісний розвиток дитини.

За результатами досліджень психологів, виховання дитини без батька має декілька негативних наслідків. Наприклад, такі як недостатній інтелектуальний розвиток, ідентифікація дитиною себе у гендерних ролях, порушення розвитку навичок спілкування з протилежною статтю та надлишковий зв'язок з матір'ю.

Тож для повноцінного формування особистості дитини, дівчинки або хлопчика, вкрай важлива наявність обох батьків, як приклад жіночого та чоловічого типу мислення.

Дослідники стверджують, що відсутність прикладу батька впливає на формування інтелектуальних здібностей дитини, просторове мислення, бажання вчитися та її цілеспрямованість. Адже саме приклад батька, для хлопчика, є основою для розвитку себе. Це не є гарантом успіху в інтелектуальному розвитку, але має гарну основу для формування здорового мислення.

Наступний не менш важливий наслідок виховання в неповній сім'ї – це ідентифікація себе у гендерній ролі. Психологи доводять, що в розвитку психологічних якостей, як чоловіка чи жінки, велику роль відіграє батько. Поводження з дитиною в перші роки життя визначає її подальше сприйняття себе та тип поведінки з іншими. Батько впливає на розвиток чоловічих рис у

хлопчика та гетеросексуальних відносин у дівчат. Так само матір впливає на розвиток жіночих рис у хлопчика, якщо він не має ефективного прикладу поведінки чоловіка, наприклад, таких як словесна агресивність, то переважають ігри та заняття, властиві дівчатам, або ж має місце перебільшення своїх чоловічих якостей.

Із соціальних досліджень [1; 2] відомо, що інформація про нашого майбутнього партнера, про критерії його вибору закладаються несвідомо, коли ми бачимо наших батьків. Дівчинка несвідомо будує для себе портрет ідеального чоловіка і правильних для неї стосунків жінки з чоловіком. Якщо ж такого прикладу чоловіка та стосунків немає, то у дорослому житті така дівчина буде схильна до раннього шлюбу та великої кількості зв'язків. Так само і з хлопчиками, у яких немає прикладу матері та здорових відносин. Дефіцит уваги одного з батьків у дитинстві може призвести до виникнення труднощів розуміння своєї гендерної ролі, що ще раз говорить про те, що склад сім'ї та наявність у ній обох батьків безпосередньо впливають на формування характеру дитини та її особистісний розвиток. Саме в сім'ї дитина вчиться спілкуватися з протилежною статтю, вирішувати життєві труднощі та сприймати навколишній світ.

У повноцінній родині емоційний стан задає мати і підтримує теплу атмосферу взаєморозуміння та поваги один до одного, батько ж виконує регулюючу роль, шляхом контролю нормативних цінностей. Якщо ж родина має тільки одного з батьків, часто він не здатний забезпечити дитину всіма цими аспектами життя, що підтверджують опитування.

Виховання дитини в неповній сім'ї – це складний процес, що має велику кількість перепон та особливостей. Це економічні, соціальні та психолого-педагогічні труднощі. Але ці всі фактори не означають, що самотні матір або батько не можуть виховати психічно здорову особистість. У такій родині треба більше уваги приділяти способу виховання дитини і завжди пербувати у стані розвитку своїх педагогічних якостей. Сім'я є вкрай важливою сходинкою до процесу формування особистості дитини, тож в кожній родині має панувати взаєморозуміння та чуйність до своїх дітей.

Список використаних джерел

1. Алексеева Л. С. Неполные семьи в трудной жизненной ситуации / Л. С. Алексеева // Отечественный журнал социальной работы. – 2009. – № 2. – С. 26–31.
2. Иванова Н. П. Неполная семья: особенности социализации детей / Н. П. Иванова // Социальная педагогика. – 2011. – № 6. – С. 115–121.
3. Работа с неполными семьями / Н. А. Сохранная. – Минск : Красико-Принт, 2006. – 176 с.